

AT FLYTA TIL FØROYA

Hesin parturin fevnir um uppihaldsloyvi í Føroyum, um at skráseta seg í kommununi, umframt upplýsingar um, hvussu tú fært ognarlutir tínar til landið, um bústaðarmøguleikar og kommunalar tænastr.

HESIN PARTURIN FEVNIR UM

Familjuseining	12
Arbeiðsloyvi	12
i ÚTLENDINGAMYNDUGLEIKARNIR Í DANMARK OG FØROYUM	13
Leingjan	14
Kann eg fáa familjulimir við mær til Føroya?	14
Hvussu skráseti eg meg?	14
Kann eg taka persónligar ognarlutir við mær til Føroyar?	14
Bústaðarviðurskipti	15
Kommunalar tænastr	16
i YVIRLIT: KOMMUNURNAR	17

FAMILJUSAMEINING

Treytað av, at krøv verða eftirlíkað, kann familjusameining vanligi latast:

- hjúnafelaga ella samlivandi maka
- børnum undir 18 ár

Ein familjusameining gevur

loyvishavaranum loyvi at búgva og arbeiða í Føroyum í eitt ár. Tú skalt endurnýggja loyvið í seinasta lagi ein mánað, áðrenn tað gongur út, treytað av, at tú lýkur krøvini. Krøvini eru eitt sindur ymisk í mun til tað loyvi ein kann hava, tí er eitt gott hugskot at kanna eftir, hvørji krøv og treytir galda fyri teg.

Eftir trimum árum kanst tú søkja og liva upp til krøvini um varandi upphaldsloyvi. Varandi upphaldsloyvi er ikki heilt treytaleyst. Longdin á upphaldsloyvinum er varandi, til tú ikki longur lýkur treytirnar, sum útgreinaðar eru í loyvinum (brævinum frá myndugleikanum).

ARBEIÐSLOYVI

Borgarar úr londum uttanfyri norðurlond, sum ynskja at arbeiða í Føroyum, mugu søkja um arbeiðsloyvi. Hetta verður viðgjørt í danska Styrelse for International Rekruttering og Integration í samstarvi við føroysku Útlendingastovuni.

Fyri ES-borgarar er tó ein serlig ES-skipan fingin í lag fyri lættari at fáa arbeiðsloyvi, sum bara er galdandi, tá ið arbeiðsloysið í Føroyum er undir eitt ávíst stig – undir 3,5 prosent alment og í byggivinnuni, fyri vanlig faklærd arbeiðsfólk í ávísari vinnu, má arbeiðsloysið vera undir 6%. Meiri kunning um hesa skipan fæst inni á heimasíðuni www.newtodenmark.dk ella www.utlendingastovan.fo.

Vanliga verða tey, ið søkja arbeiðsloyvi,

- Arbeiðstakari
- Lesandi
- Au pair
- Starvslesandi
- Granskari
- Ítróttafólk
- Professionellur/hálvprofessionellur venjari
- Trúboðarar

Tað eru umsøjarin og arbeiðsgevarin, sum seta gongd á umsóknartilgongdina saman. Bæði tú og arbeiðsgevari/stuðul tín mugu geva neyðugar upplýsingar, sum eisini fevna um arbeiðstilboð og undirskrivaðan sáttmála millum arbeiðsgevara og arbeiðstakara. Grundarlagið fyri arbeiðsloyvi er knýtt at tilknýtinum til arbeiðsgevaran. Um treytirnar hjá tær ella arbeiðsgevaranum broytast, so kann hetta ávirka títt arbeiðsloyvi, spyr teg tá fyri hjá danska Udlændingestyrelsen um næsta stig, tú skalt taka.

Til tess at leingja eitt loyvi mást tú senda umsókn um leingjan í fyrsta lagi tveir mánaðar fyrr og ikki seinni enn ein mánað fyrr enn upphaldsloyvið gongur út. Arbeiðsgevarin má eisini váttta, at arbeiðstilboðið heldur fram, og útvega váttan frá føroysku Arbeiðsloysisskipanini, sum váttar, at arbeiðsgevari hevur søkt eftir arbeiðsfólki, hevur tú havt arbeiðsloyvi í styttri tíð enn tvey ár.

Hevur tú havt arbeiðsloyvi sum arbeiðstakari í sjei fylgjandi ár á sama grundarlagi, lýkur tú kanska krøvini um varandi upphaldsloyvi.

DENMARK

UDLÆNDINGESTYRELSEN

UDLÆNDINGE- STYRELSEN

Tekur sær av málum í Føroyum, sum hava samband við:

- Visum
- Familjuseining
- Varandi upphaldsloyvi
- Friðskjól

Kunnar og vegleiðir t.d. um mál, sum eru til viðgerðar – í telefon ella við telduposti.

www.newtodenmark.dk

+45 3536 6600

STYRELSEN FOR INTERNATIONAL
REKRUTTERING OG INTEGRATION

STYRELSEN FOR INTERNATIONAL REKRUTTERING OG INTEGRATION

Tekur sær av málum í Føroyum, sum hava samband við:

- Arbeidsloyvi
- Lesandi (á øllum stigum)

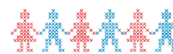
Kunnar og vegleiðir t.d. um mál, sum eru til viðgerðar – í telefon ella við telduposti.

www.newtodenmark.dk

+45 7214 2000

FAROE ISLANDS

ÚTLENDINGASTOVAN
IMMIGRATION OFFICE

ÚTLENDINGASTOVAN

Virkar sum hoyringsmyndugleiki viðvíkjandi staðbundnum føroyskum málum fyri donsku útlendingamyndugleikunum.

Vegleiðir og veitir útlenskum ríkisborgarum í Føroyum almenna kunning um loyvi. Skrivstovan samskipar eisini virksemi, sum virkar fyri integrasjón og fjølbroytni í Føroyum.

www.immigration.fo

+298 357979

LØGREGLUSTØDIR Í FØROYUM

Tekur ímóti umsóknum um upphaldsloyvi, um at leingja upphaldsloyvi, loyvi um at koma inn aftur í landið, visum, eisini um at leingja innferðarlovyi.

Løgreglan í Føroyum gevur eisini loyvi at koma inn aftur og laissez-passes vegna danska Udlændingestyrelsen.

www.politi.fo

+298 351448

MINST TIL

Øll brøv frá danska Udlændingestyrelsen ella Styrelsen for International Rekruttering og Integration eru lóggildug prógv um títt upphald. Í brøvunum finst eisini kunning um treytir og rættindi. Goyrn brøvini við avgerðum í hesi brøv kunna um týðandi treytir, sum ein má fylgja.

Øll brøv frá donsku útlendingamyndugleikunum eru á danskum. Tað er týðningarmikið at skilja treytirnar, sum settar vera í brævinum. Tá ið loyvir verða givin er hetta í brævi og tá eru treytirnar eisini lýstar.

Minst endiliga til at endurnýggja loyvið, áðrenn tað gongur út, ella kanst tú verða víst/ur úr Føroyum. Tá ið tú fert út í

land, ansa tá eftir tíðini, ið tú hevur loyvi at vera uttan fyri Føroyar, um tú ætlar tær framhaldandi at búgva í Føroyum. Set teg í samband við danska útlendingamyndugleikan og bið um meiri kunning.

LEINGJAN

Sambært heimasíðuni hjá donsku útlendingamyndugleikunum www.newtodenmark.dk mást tú senda umsókn um at leingja loyvið inn í fyrsta lagi tveir mánaðar fyrr og ikki seinni enn ein mánað fyrr enn upphaldsloyvið gongur út. Spyr teg altíð fyrri hjá myndugleikunum, so tú tryggjar tær, at tú søkir rættstundis.

KANN EG FÁA FAMILJULIMIR VIÐ MÆR TIL FØROYA?

Hjúnafelagi tín ella sambúgvandi maki kunnu søkja um upphaldsloyvi sum familjulimir, ið fylgir við, um tey vilja búgva saman við tær í Føroyum. Hevur tú børn undir 18 ár, kunnu tey verða tikin við í umsóknina frá hjúnafelaga ella sambúgvandi maka.

HVUSSU SKRÁSETI EG MEG? SKRÁSETING Í KOMMUNU, HAR TÚ BÝRT

Hevur tú fingið upphaldsloyvi, mást tú skráseta teg í kommununi, har bústaður tín er skrásettur – fylg vegleiðingini í brævinum frá myndugleikunum.

P-tal – Persónliga føroyska samleikanummarið

So skjótt tú hevur fingið loyvi at búgva í Føroyum og hevur skrásett teg í kommununi, fært tú eitt persónligt samleikanummar, eitt p-tal (persónstal). Tú verður síðan sjálvvirkandi skrásett/ur í landsskrásetingini, *Landsfólkayvirlitinum*, sum er týðningarmikið bæði fyrri skatt og sosialar tryggingar.

Tá ið tú hevur fingið p-tal, kanst tú stovna bankakontu og seta teg fyrri telefon og alnetstænastur.

KANN EG TAKA PERSÓNLIÐAR OGNARLUTIR VIÐ MÆR TIL FØROYA?

Loyvt er at taka persónligar ognarlutir við sær til Føroya (innbúgv, húsarhaldstól o.a.), og teir eru undantiknir toll og innflutningsgjöld, um teir hava verið tín ogn seinastu seks mánaðirnar í tínum heimlandi. Men gev gætur, at ávísa vøru, sum t.d. tubbak og alkohol, kanst tú ikki geva upp sum persónligar ognarlutir. Spyr teg fyrri hjá TAKS, Toll- og skattstovu Føroya, hvørjar vøru eru avgjaldsfríar.

Serlig viðmerking um bilar:

Tú hevur loyvi at flyta inn eitt akfar toll- og avgjaldsfrítt. Akfarið kann bara vera til tína egnu nýtslu. Skiftir akfarið eigara innan fyrri eitt ár eftir tann dag, tað varð flutt inn, verða tollur og avgjöld kravd í samsvari við vanligar innflutningsreglur. Eitt akfar, sum verður flutt inn sum flytigóðs, má verða skrásett á Akstovuni í seinasta lagi tvær vikur eftir, at tit eru komin til Føroya. Skrásetingargjald er sett saman av einum virðisgrundaðum avgjaldi og einum útlátsgjaldi. Fyri bilar skrásettir eftir 1. januar 2017 er eitt umhvørvisgjald komið í staðin.

BÚSTAÐARVIÐURSKIFTI

At finna sær eitt heim og seta búgv

Tú kanst velja ímillum at keypa ella at leiga ein bústað at búgva í. Vanliga stendur eitt húsasølufolk fyri at keypa hús ella íbúð. Ognir til sølu verða ofta lýstar í bløðunum ella á einum av heimasíðunum hjá húsasølufoðgunum.

Tá ið tú leitar tær eftir eini íbúð at leiga, eru nógvir útleigarar, sum heldur svara eini lýsing, sum ein møguligur leigari setur í. Tí kann tað vera eitt gott hugskot at seta eina lýsing í, har tú greiðir frá tínum serliga leigutervi á heimasíðuni og í teimum gulu síðunum í bløðunum.

Teir útlendingar, sum hava fingið loyvi til familjuseining, muðu geva gætur eftir kravinum um hóskandi bústað.

At búgva til leigu

Tá ið tú leigar tær eini hús ella eina íbúð, mást tú vera fyrireikað/ur at skula gjalda depositum. Í summum førum kann útleigarin krevja, at tú rindar leigugjaldið frammanundan. Men tú fert ikki at hava stórvegis tørv á kapitali til leiguna, sum tá ið tú keypir hús ella íbúð. Depositum er upphædd, sum leigarin rindar sum trygd fyri leiguskuld ella skaða, sum gjørdur

verður á ognina. Tann upphæddin má ikki fara upp um leigugjald í trýggjar mánaðir. Depositum verður goldið aftur óskert, tá ið leigarin flytur út, treytað av, at íbúðin ella húsið er í sama standi sum, tá ið leigarin flutti inn.

Føroyska leigulógin krevur, at ein standardsáttmáli, sum útgreinar leiguna og treytirnar fyri leigumálinum, verður útfyltur og undirskrivaður av leigara og eigara. Skotbráid at flyta út úr einum bústaði ella leigaðari íbúð er trýggir mánaðir, um íbúðin er partur av heiminum hjá eiganum, og tó fimm mánaðir, um eiganin ikki býr í sama húsi. Í sáttmálanum skulu vera skrivligar treytir, sum útgreina leigu, depositum og uppsagnarfreist, nýtslurokningar og allar staklutir, ið viðkomandi eru fyri báðar partar. Leigunevndin viðger kærur um leigumál.

Meiri kunning um Leigunevndina er á www.leigunevndin.fo, tlf. 358000.

Bústaðir er navnið á føroyska bústaðafelagnum. Bústaðir hava í lötuni 104 leiguognir ymsastaðni í landinum, og arbeitt verður við at víðka møguleikarnar

at leiga íbúðir. Bústaðir eru alment felag, og høvuðsuppgávan er at útvega, byggja og reka leiguíbúðir og leiguognir. Sum limur í Bústaðir kanst tú skriva teg upp á bíðilista til leiguíbúðir.

Meiri kunning fæst við at seta seg í samband við Bústaðir www.bustadir.fo, tlf. 401000.

At keypa egnan bústað

Eingin lóg forðar einum útlendskum ríkisborgara at keypa ognir í Føroyum. Vilt tú fegin keypa eini hús í Føroyum, skalt tú bara síggja til at hava neyðugu fíggingina. Nógv byrja við at tosa við sínar bankaráðgevar, áðrenn ella um somu tíð sum tey fara at hyggja sær eftir húsi ella íbúð.

Keypsprísir á húsi ella íbúð gera tey av, sum bjóða upp á ognina. Minst bara til, at sølan er bindandi, tá ið seljarin hevur góðtikið títt boð. Tú mást tí ongantíð bjóða, áðrenn tú ert púra vís/ur í, at tú kanst fíggja keypið. Eitt húsasølufolk stendur vanliga fyri slíkum tilgongdum.

Áðrenn húsini verða keypt, verður rátt til vandliga at kanna, hvørjum standi húsini

eru í. Helst saman við einum viðurkendum byggimeistara ella smiði – og at tú kannar eitt og hvørt lán og veð í húsunum, sum kann vera dult.

Stovnurin, sum varðar av tinglýsing, er Umhvørvisstovan www.us.fo.

Størstu húsasøluvirkin eru Skyn, www.skyn.fo og Inni, www.inni.fo.

Trygging

Húsatryggingar tryggja skaða á hús, ið ikki kann verða komin av sliti og vánaligari røkt. Umframt fevnir tryggingin vanligar alt endurgjald, sum tú skalt svara fyri, um so er, at annað fólk kemur fyri skaða ella ognir teirra (ábyrgdartrygging).

Aðrar sjálvvaldar tryggingar, sum tryggingarfelagið bjóðar út, kanst tú tekna tær umframt.

Vanliga bjóða tryggingarfeløg tryggingarpakkar. Ein, sum fevnir um húsini sum húsánari, ein annan fyri innbúgv (skaða á innbúgv tá ið eldur, vatnskaði ella innbrot hevur verið) og biltrygging, umframt aðrar. Minst bara til, at fyri hvørja tryggingarskrá er tað altíð treytir og skyldur, sum gera av, hvørjum tryggingin tekur við.

Les meiri um banka- og tryggingartænastur í partinum, sum nevnist *Ferðafólkaflutningur og aðrar tænar*.

KOMMUNALAR TÆNASTUR

Hvør kommuna bjóðar nógvar ymsar tænar sum t.d. eldrarøkt, skúlaflutning, sløkkilið, vatn og heilsutæna. Kanna eftir, hvørjar tænar eru tøk í tíni kommunu.

Ruskinnsavning og endurnýtslutæna

Skráirnar fyri ruskinnsavning í Føroyum eru ymsar ymsa staðni í landinum, men tær eru skipaðar eftir somu lóg.

IRF, *Interkommunali*

Renovatiónsfelagsskapurin, er stovnur, sum nógvar kommunur eiga saman.

IRF savnar rusk og skipar fyri aðrari rusktæna í hesum kommunum – t.d. endurnýtslustøðum.

Tórshavnar kommuna hevur sína egnu rusktæna og endurnýtslustøð.

Hevur tú spurningar viðvíkjandi ruski, ella hevur tú tørv á meiri kuning, ring til IRF, tlf. 414243, www.irf.fo. Býrt tú í Tórshavnar kommunu, kanst tú ringja til tlf. 302010 ella fara inn á www.torshavn.fo.

Til húsarhald sendir IRF ein gráan rusksosa, sum bara kann verða nýttur til

húsarhaldsrusk og bara hesir eyðkendu gráu posarnir verða savnaðir. Ein rulla við gráum posum verður latin hvørjum húsarhaldi (fyra einstaklingum) tvær ferðir um árið. Í gráa posan letur tú bara rusk, sum ikki verður endurnýtt og ikki skal verða skilt. Tilfar sum glas, ellutir og ljósperur skulu verða skildar frá. Aðrir rusksosar markaðir til pappír (ella rusksalat til pappír) og vandamikið burturkast verða latin húsarhaldum, sum eru skrásett til ruskinnsavnan – antin hjá IRF ella Tórshavnar kommunu.

Posin má standa tætt við veg, í mesta lagi 20 metrar frá vegi, og lætt má vera at heinta posan.

Húsarhaldsrusk, grái posin verður savnaður eina ferð um vikuna. Aðrir posar verða savnaðir eftir tørvi ella við jøvnum millumbilum. Pappírsendurnýtslufráttindi verður savnað 6. hvørja viku.

Er ruskið ikki tikið, ella hevur tú ongur rusksosa fingið, set teg í samband við kommununa ella IRF, tlf. 414243 og fá meiri at vita.

YVIRLIT:
KOMMUNURNAR

